

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет історії політології та міжнародних відносин

(назва інституту/факультету)

Кафедра історії України

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Актуальні питання історії та культури України»

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Менеджмент туристичної індустрії, Міжнародний туризм, Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг

(назва програми)

Спеціальність 073 – Менеджмент, 242 – Туризм

(вказати: код, назва)

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування, 24 – Сфера обслуговування

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Факультет Географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: Руснак Олександр Валерійович, асистент кафедри історії України, к.істор.н

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

[http://www.histukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[3030\]\[caf_pers_id\]=1180&commands\[3030\]=item](http://www.histukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[3030][caf_pers_id]=1180&commands[3030]=item)

Контактний тел. +380953317271

E-mail: o.rusnak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/login/index.php>

Консультації: Очні консультації: за попередньою домовленістю

- п'ятниця з 14.30 до 15.30

Онлайн консультації: за попередньою домовленістю Viber (+380979337937)

- в робочі дні з 14.30 до 18.00

1. Актуальність дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Новітній підхід до викладання історії та культури України включає в себе формування у студентів історичного мислення, допомагає зрозуміти сучасність за допомогою аналізу минулого. Історичне мислення є важливим чинником соціальної активності, виховання патріотизму, консолідації народу, інтеграції та їх мобілізації задля вирішення певних соціальних завдань. Знання української історії та культури є необхідною умовою ефективної участі людини в суспільному житті. Історія вчить кожну людину, спираючись на загальнолюдські цінності, творчо опрацьовувати і критично переосмислювати багатство історичного досвіду та засвоювати його уроки, формувати на цій основі власні переконання, громадянську позицію, здобути навички та вміння, необхідні для практичної діяльності. Знання та розуміння історичних і культурних процесів, що відбувалися в Україні, уміння аналізувати та робити висновки щодо уроків та прорахунків, а також прогнозування можливих наслідків є надзвичайно важливими і актуальними.

Мета навчальної дисципліни:

- надання студентам ґрунтовних знань про минувшину українського народу, його державність, внесок у розвиток світової цивілізації;
- піднесення національної самосвідомості майбутніх спеціалістів, виховання у них патріотичних і морально-етичних переконань, причетності до тисячолітньої історії українського народу;
- формування навиків наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку;
- навчання практичних навичок роботи з історичними джерелами і науковою літературою;
- вироблення умінь застосовувати набуті знання з історії у повсякденній діяльності, для орієнтації в суспільно-політичному житті, оцінки суспільних явищ і подій.

Пререквізити: Викладаючи цю навчальну дисципліну слід враховувати те, що студенти на першому курсі опановують курс «Українська мова», які сприятимуть засвоєнню ними курсу «Актуальні питання історії та культури України».

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- основи теорії історичного розвитку та методології історії;
- закономірності розвитку історичних процесів та конкретний фактичний матеріал з історії рідного краю, України;
- явища й процеси української та зарубіжної культури;
- методи наукових досліджень;
- сучасні засоби комунікацій та інформації.

вміти:

- проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття;
- знати і вміти аналізувати історичні події в Україні на засадах науково обґрунтованої свідомості, сприймати та характеризувати українську культуру. Розуміти взаємодію суспільства і природи в її господарському освоєнні;

- використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності;
- володіти навиками бібліографічного аналізу, способами і прийомами роботи з різними базами даних, бібліотечними та музейними фондами;
- комплектувати, обробляти та класифікувати архівні документи, археологічні та етнографічні матеріали;
- користуватися ПК для виявлення й обробки джерельних даних;
- володіти необхідним лексичним мінімумом сучасних і давніх іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності;
- вести краєзнавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток;
- використовувати набуті психолого-педагогічні і методичні прийоми для підвищення свого фахового рівня.

3 Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Актуальні питання історії та культури України</i>											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Денна	1	1	4	120	15	15	–	–	90	–	Екзамен
Заочна	1	1	4	120	4	4	–	–	112	–	Екзамен

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми занять	Змістовий модуль 1. Історія України IX – кінця XVIII ст.													
Тема 1. Київська Русь та її місце в історії України	8		2			6	7		1				6	
Тема 2. Галицько-Волинська держава	7	1				6	7	1					6	
Тема 3. Розвиток культури у	7	1				6	7						7	

Київській Русі та Галицько-Волинській державі												
Тема 4. Військо Запорозьке у XVI – першій половині XVII ст.	8	2	2			4	7		1			6
Тема 5. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. і відродження державності	6		2			4	7		1			6
Тема 6. Україна в добу Руїни	8	2				6	7					7
Тема 7. Українські землі в кінці XVII – XVIII ст.	8		2			6	6					6
Тема 8. Українська культура козацької доби	8	2				6	6					6
Разом за ЗМ1	60	8	8			44	54	2	2			50
Теми занять	Змістовий модуль 2. Історія України кінця XVIII – початку XX ст.											
Тема 9. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст.	6	1				5	6					6
Тема 10. Західноукраїнські землі у кінці XVIII – на початку XX ст.	6		2			4	7		1			6
Тема 11. Українська культура XIX ст.	6	1				5	6					6
Тема 12. Українські національно-визвольні змагання 1917-1920 рр.	6		2			4	7		1			6
Тема 13. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період	6	2				4	7					7
Тема 14. Радянська Україна у	6	1				5	6					6

міжвоєнний період (1921-1939 рр.)												
Тема 15. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	6		2			4	7		1			6
Тема 16. Україна в другій половині 40-х – 80-х рр. ХХ ст.	6	1				5	7					7
Тема 17. Розвиток української культури у ХХ – початку ХХІ ст.	6	1				5	6					6
Тема 18. Україна в умовах відновлення та розбудови державності	6		1			5	7	1				6
Разом за ЗМ 2	60	7	7			46	66	2	2			62
Усього годин	120	15	15			90	120	4	4			112

3.3. Темі семінарських занять

№	Назва теми
1.	Київська Русь та її місце в історії України
2.	Українські землі у складі Литви та Польщі (кінець XIV – перша половина XVII ст.
3.	Гетьманщина в середині XVII ст.
4.	Українські землі в кінці XVII – XVIII ст.
5.	Західноукраїнські землі у кінці XVIII – на початку ХХ ст.
6.	Національно-демократична революція в Україні. Відродження державності українського народу (1917-1920 рр.)
7.	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)
8.	Україна в умовах відродження державності та незалежності (серпень 1991-2020 рр.)

3.4. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Київська Русь та її місце в історії України
2.	Галицько-Волинська держава
3.	Українські землі у складі Литви та Польщі (кінець XIV – перша половина XVII ст.
4.	Визвольна війна українського народу середини XVII ст. і відродження державності
5.	Україна в другій половині XVII ст. Гетьманщина
6.	Становище Гетьманщини у XVIII ст. Ліквідація Запорозької Січі.
7.	Розвиток українських земель в складі Російської та Австрійської імперії в кінці XVIII – першій половині XIX ст.
8.	Наддніпрянська Україна в другій половині XIX – на початку ХХ ст.
9.	Західноукраїнські землі в XIX – на початку ХХ ст.

10.	Україна на передодні і в роки Першої світової війни
11.	Національно-демократична революція в Україні. Відродження державності українського народу (1917-1920 рр.)
12.	Україна у міжвоєнний період (1921-1939 р.)
13.	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)
14.	Україна в другій половині 40-х – першій половині 60-х рр. ХХ ст.
15.	Україні в середині 60-х – на початку 90-х років ХХ ст.
16.	Україна в умовах відродження державності (серпень 1991-2018 рр.)

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Під час лекції та семінарського заняття обов'язковою є перевірка наявності студентів. В ході лекції використовується усне опитування у вигляді колоквиуму. Семінарське заняття передбачає усне опитування-виступ. Для підсумкового модуля проводиться письмова робота. Крім того студенти готують презентації та реферати. Для отримання студентом додаткових балів проводяться бесіди-консультації на задану тему.

Формою підсумкового контролю є екзамен.

5. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є виступи на семінарах, модульні контрольні роботи, написання есе, рефератів, ІНДЗ, презентації. За систематичне відвідування лекцій та активність на практичних заняттях студенту нараховується додатково 2-4 бали до модуля; якісне та вчасне виконання ІНДЗ заохочується 3-5 балами; пропущені заняття повинні відпрацьовуватись.

В ході читання курсу робиться постійний наголос на міждисциплінарних зв'язках предметів, які вивчаються студентами.

6. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Для підготовки до практичних занять студент повинен мати конспект, в якому занотовує основні положення теми, що виноситься на розгляд. Наявність такого конспекту контролюється викладачем.

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації. Оцінюватися може виконання студентами відповідних навчальних завдань, під час роботи над якими вони демонструють власне логічно побудоване історичне мислення; розгорнуті і стислі, але конкретні усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, виступи у дискусіях тощо.

Під час складання екзамену студенти можуть отримувати такі бали:

Поточне оцінювання та 1, 2 модулі (60 балів)								Підсумковий модуль-контроль (екзамен)	Загальна сума
Змістовий модуль 1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	3	5	3	5	2	5	2*7		
Змістовий модуль 2									
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
5	3	5	4	5	3	5*8		40	100

T1-T15 – теми змістових модулів.

*7, 8 балів – змістовий модуль контроль

Оцінювання здійснюється згідно шкали оцінювання – національної та ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Атлас історії української державності: Українські землі від найдавніших часів до сьогодення. Львів: НВФ «Карти і Атласи», 2013. 128 с.
2. Баран В.К., Грицак Я.Й., Ісаєвич Я.Д. Історія України. 2-ге вид. Львів: Світ 1998. 488 с.
3. Бойко О. Д. Історія України. Київ: Академія, 2018. 720 с.
4. Бойко О. Д. Нариси з новітньої історії України (1985-1991 рр.). Київ: Кондор, 2004. 357 с.
5. Бойко О. Д. Новітня історія України (2014-2019 рр.): навч. посібник. Київ: Академія, 2019. 160 с.
6. Борисенко В. Й. Курс української історії: 3 найдавніших часів до ХХ століття. Київ: Либідь, 1998. 616 с.
7. Брехуненко В., Ковальчук В., Ковальчук М., Корнієнко В. «Братня» навала. Війни Росії проти України XII–XXI ст. / За заг. ред. В. Брехуненка. НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Київ, 2016. 248 с.
8. Ваврух М., Гавалюк Р. Нариси з історії української культури: архітектура, образотворче мистецтво, музика, театр, кіно. Львів: Світ, 2018. 224 с.
9. Видатні постаті України: біографічний довідник / 2 вид., голов. ред. Г. В. Щокін. Київ: МАУП 2007. 1480 с.
10. Висоцький О.Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. 130 с.
11. Грицак Ярослав. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX-XX століття. Київ: Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
12. Єсельчик С. Історія України: становлення модерної нації / За ред. М. Климчука; Авториз. пер. з англ. А. Цимбал. Київ: Laugus, 2011. 376 с.
13. Історія України. Неупереджений погляд: Факти, міфи, коментарі / В. В. Петровський, Л. О. Радченко, В. І. Семененко. Харків: Школа, 2007. 592 с.
14. Качкан В. А. Нариси історії української культури в персоналіях (XIX - XX ст.): Навч. посіб.-хрестоматія. Коломия: Вид.-полігр. т-во «Вік», 2005. - 397 с.
15. Король В. Ю. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2002. 448 с.

16. Лазарович М. В. Історія України: навч. посіб. / 3-тє вид., стереотип. Київ: Знання, 2013. 685 с.
17. Магочій Павло-Роберт. Україна: історія її земель та народів / Пер. з англ. Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2012. 794 с.
18. Плохій Сергій. Брама Європи: Історія України від скіфських воєн до незалежності / Перек. з англ. Р. Клочка. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 496 с.
19. Попович М. В. Нарис історії культури України / 2-ге вид., допов. Київ: АртЕк, 2017. 730 с.
20. Стьопін А.А. Історія України: конспект лекцій: навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2018. 104 с.
21. Шевчук В. П., Тараненко М. Г. Історія української державності: Курс лекцій. Київ: Либідь, 1999. 480 с.
22. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ: Критика, 2005. 584 с.
- 7.2. Додаткова**
23. Апанович О. М. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 288 с.
24. Беркгоф Карел. Жнива розпачу. Життя і смерть в Україні під нацистською владою. Київ: Критика, 2011. 556 с.
25. Брехуненко В. Україна й українці: ім'я як поле битви. Київ, 2020. 272 с.
26. Брицький Петро. Голодомори в радянській Україні. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2013. 312 с.
27. Вербицька П. В., Хома І. Я. Історія української культури: європейський контекст: навч. посібник. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 301 с.
28. Війна. Грані / Авт. та упоряд.: Л. Легасова, О. Лисенко, І. Єрмолаєва, Т. Погоріла, Н. Смолярчук, О. Стяжкіна, О. Яковенко. Київ: Національний музей історії України у Другій світовій війні. Меморіальний комплекс, 2018. 220 с.
29. Голодомор в Україні: соціально-економічні, політичні, міжнародно-правові аспекти, свідчення очевидців: навчальний посібник / За заг. ред.: Ю. Шаповала, О. Потехіна. Суми: ФОП Цьома С. П., 2018. 225 с.
30. Горобець В. Зірки та терени козацької революції. Історія звитяг і поразок. Київ: Кн. клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 480 с.
31. Дашкевич Я. Постаті: Нариси про діячів історії, політики, культури. 3-тє вид., доповн. / Упорядн.: М. Капраль, Г. Сварник, І. Сковчиляс, А. Фелонюк. Львів: Літературна агенція "Піраміда", 2016. 924 с.
32. Довідник з історії України (А – Я) / За заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. Київ: Генеза, 2001. 1136 с.
33. Дорошенко Д. Нарис історії України. Київ: Світ, 1991. 576 с.
34. Енциклопедія Голодомору 1932-1933 років в Україні / Вступ. слово Є. Нищука; Передмова, авторський текст В. Марочка. Дрогобич: «Коло», 2018. 576 с.
35. Енциклопедія історії України. В 10-ти томах. Київ: Наукова думка, 2003-2013.
36. Епллбом Енн. Червоний голод. Війна Сталіна проти України. Київ: HREC PRESS, 2018. 440 с.
37. Історія України в особах: IX-XVIII ст. Київ: Україна, 1993. 396 с.
38. Історія України в особах: XIX-XX ст. Київ: Україна, 1995. 479 с.
39. Історія української культури: європейський контекст: навч. посіб. / П. В. Вербицька, І. Я. Хома; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 301 с.
40. Зінченко О., В'ятрович В., Майоров М. Війна і міф. Невідома Друга світова. Київ: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 272 с.
41. Кралюк Петро. Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Харків: Фоліо, 2020. 424 с.

42. Лазарович М. В. Російсько-українська війна (2014-2017 роки): короткий нарис. Івано-Франківськ: «Лілея-НВ», 2017, 240 с.
43. Литвин В., Смолій В., Шпаковитий М. Ілюстрована історія України. Київ: Альтернативи, 2001. 352 с.
44. Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. М. Климчука. Київ: Laugus, 2015. 400 с.
45. Снайдер Т. Криваві землі: Європа поміж Гітлером та Сталіним. Київ: Грані-Т, 2011. 448 с.
46. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. 1569-1999 рр. Київ: Дух і Літера 2016 р. 464 с.
47. Сорока Юрій. 100 важливих подій історії України. Харків: Фоліо, 2019. 208 с.
48. Україна. Хроніка історичних подій. Атлас / Упоряд. Д. Ісаєв. Київ: Картографія, 2016. 128 с.
49. Історія української культури: європейський контекст: навч. посіб. / П. В. Вербицька, І. Я. Хома; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 301 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Фонди бібліотек: університетської, факультетської, обласної
2. Верховна Рада України . Бібліотечно-бібліографічні ресурси. URL: <http://lib.rada.gov.ua/static/excursion/kozaztvo.html>
3. Енциклопедія історії України. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>
4. Замки і храми України. URL: <https://castles.com.ua/index.html>
5. Ізборнік. Історія України IX-XVIII. Першоджерела та інтерпретація. URL: <http://litopys.org.ua/>
6. Історія козацтва XV-XXI ст. URL: <http://www.cossackdom.com/>
7. Історія та гуманітарні дисципліни. URL: <https://ukrhist.at.ua/>
8. Невідома Україна. URL: <http://users.i.com.ua/~luzan/history/>
9. Україніка. URL: <http://www.ucrainica.com.ua/>
10. Українська армія. URL: <https://www.uarmy.com.ua/>
11. Українська геральдика. URL: <http://www.uh.ms.km.ua/>
12. EXLIBRIS :: українська електронна бібліотека історія, публіцистика, художня література. URL: <http://exlibris.org.ua/>